

Q. D. B. V.
 DECANVS
 ORDINIS PHILOSOPHORVM,
 IN
 ACADEMIA VITEMBERGENSI,

GEORGIVS
MICHAELIS
CASSAI,

COLLEGII EIVSDEM ASSESSOR,
 ET HOC TEMPORE,
 AVCTORITATE IMPERIALI
 COMES PALATINVS DESIGNATVS,

STRENVIS
 PHILOSOPHIAE, AC POETICES
 CVLTORIBVS

S. P. D.

AΠΟΡΙΑΝ *ἐν αὐτῷ ὀδῷ πρὸς* ΕΥΠΟΡΙΑΝ: h. e. non facile credere, uerberibus cynosurae instar fuisse, e periculosis dubitationum fluctibus emergendi, et ad tutissimum portum ueritatis perueniendi, ingeniosissimus perhibet DANNHAYVERVS. Et licet notiones istae uarios admittant significatus, pro materia tamen substrata, sicut *ἀπορία* dubitationem et lubricam inferunt opinionem: ita *εὐπορία*, Philosophorum principe haud dissentiente, certam, omnisque dubitationis expertem, cognitionem eius, qui scientiae facultatem est consecutus, innuit. Veritas autem laudati effati, cum sole meridiano sit clarior, laboriosa non indiget confirmatione. Nam ueluti, qui, re non satis perspecta, facile credit, eadem facilitate in errorem inducitur, et pro Iunone nubem apexatur: ita, qui assensum, donec in rei intimam penetrauerit notitiam, suspendit, exploratae ueritatis fructum reportat. Haud ignarus regiae istius uiae B. WALTHERVS, Praeceptor post fata uenerandus, Philothecis Studioforum hanc inserebat gnoman: *Nepui atque artus Sapientiae sunt non temere credere.* Hoc utile monitum, ingenius eiusdem auditor, dum in succum sanguinemque conuerteret, ab encomiaste, qui diuini, quoad iudicandi acrimonijs, cum solerti MAMERTO contendebat, decenti laude est ornatus. Ex hoc fonte nuper celeberrimus iustitiae Sacerdos, ubi neque lex peculiaris, neque ratio aequitatis stringat, missis maiorum placitis, ut in rei ueritatem studiosè inquiramus, grauius monebat. Longe uero a nobis ablit, ut, hac methodo, monstruosas uerum Philosophorum comprobemus, uel sepultas resuscitemus opiniones, quorum mentem SENECA his complexus est uerbis: *Audi, quantum mali faciat nimia subtilitas, et quam infestauerit sit.* PROTAGORAS ait, *de omni re in utramque partem disputari posse ex aequo; et de hac ipsa: an omnis res in utramque partem disputabilis sit.* NAVSIPHANES ait, *ex his, quae uidentur esse, nihil magis esse, quam non esse.* PARMENIDES ait, *ex his, quae uidentur, nihil esse in uniuersum etc.* Epist. 88. p. 744. Quo minus tamen his CARTESIVM annumerem, scopus, quem sibi fixerat, uetat. Super enim anipus ipsi fuit, ut perpetuis dubitationum fluctibus uexaretur, sed, his superatis, tranquillum ueritatis portum contingeret. Cum autem suam methodum plus iusto extenderit, VELTHEMIO iudice, merito uapulat.

Verum, ut, dicta haec, praxi quadam illustrentur, in ueritatem illius problematis: *Utrum Poetae nascantur, nec ne?* diuina annuente gratia, pro instituti ratione, animus est inquirendi. Et sane, si res accuratius expendatur, nasci potius, quam fieri Poetas, asserendum erit. Circumspice quaeuo, quotquot unquam sol uidit, adhuc dum uidet, uel uisurus est artifices, quilibet aptum, cui artis suae formam imprimat, exigit Subiectum. PHIDIAS, statuarius peritus, SENECA teste, *non ex ebore tantum, sed ex aere faciebat simulacra: si marmor illi, si adhuc uiliorum materiam obrulisset, fecisset, quale ex illa fieri optimum posset.* Non tamen ex omni ligno fit mercurius, Equorum, canumque ad saltandum, auium ad canendum uel uenandum, formatores, non adhibito selectu, oleum operamque perdunt. Pari ratione, si diuinam stipti infillare tentaueris Poesin, ad stiuam magis, quam ad lyram nato, ne tantillum proficies. Noctes diesque in hoc desudes studio, nisi mentis acumen praestans, imaginationesque felices tibi fauerint, laterem lauabis. Solertissimos in hac arte admoceas magistros, celeberrima adeas lycea, natura reluctante, nil aedificabis. Hic namque illud Poetae obtinebit:

*Paruos solidum si quis transmittat a sellum,
Qui fuit hic asinus, non ibi fiet equus.*

Nec cum impetu de ponte praecipitandi, qui cruditionem, cum diuino PLATONE, reminiscantiam illorum duntaxat, quae, anima corpori, caeco ueluti carceri, immissa, obliuione erant obfuscata, esse existimant. Vnde sua sponte fluit, non demum labore fieri, sed nasci Poetas. Illud quoque multis non adeo uideatur incredibile, formis, ex mente, ut receptum est, PYTHAGORAE, domicilio priori relicto, in aliud migrantibus, praestantissimi Poetae animam alicui contingere, quem nasci Poetam, quis inficias iret? Ani-

0
Animam quippe, a suo diuulsam habitaculo, apparatus, quo imbuta erat, notitiae, non deperdere, sed in hoc quoque statu retinere, praeter consensum Sapientum, diuiniore etiam literae stabilire uidentur. Dies namque Iurco, post funera, fratres, cum quibus indies genio indulgebat, in recenti gerebat Iurco, accedit, quod idem sacer, inuitae ueritatis, codex, *μεταφυσικὸς* Pythagoricae patrocinetur. Herodes enim Baptista, in custodia, capite truncato, audito, Christum tot stupendis inclarere miraculis, consternatus hallucinabatur, annon ipse esset Iohannes, idque ratione animae, quam in Christum transiisse, sibi persuadebat. Nec alia mens illis erat, qui Christum ex antiquis Prophetis aliquem esse existimabant. Ex adductis itaque ponderosis hucusque momentis euictum conclamatumque esse arbitror, nasci Poetas, non uero tales fieri ope informationis et exercitii.

Verumenimvero, etsi, adducta haecenus momenta, uolabilem quandam in animo gignant opinionem, Poetas, quamprimum in lucem edantur, arte Poetica esse instructos, nihilominus tamen, hunc leuem assensum cum formidine oppositi luctari, rationes fat ualidae, quae in contrarium militant, euincere uidentur. Et quidem fieri, non nasci Poetas, efficacissimum Philosophi effatum penitus conficit. Asserit namque ille, animam esse instar tabulae raseae, cui nihil sit scriptum, omnia tamen scribi posse. Quo arietate ponderosissimo, lubricum praeceptoris, de reminiscencia placitum, auditor, meliora edocuit, funditus prostermit. Substruit porro laudato ARISTOTELIS asserto inconcussum *παιδα* tibi cinem, quae, *ἀέγυ* praesente, foecunda ueritatis mater nutrixque benigna, optimo iure, salatur. Quotidiana profecto docet experientia, praecia absente institutione, altum de perito Poeta fore silentium. Qui uero manifestam negligit experientiam, et ad elumbes sese recipit argutias, prudentum sententia, minus sapere censetur. Insuper, si naturae propensio susciceret, ut Poetae nasci putentur, disciplina, non ex Poetica modo, sed omnibus artibus uniuersae esset proficienda. A primum etenim idoneumque fundamentum omni institutioni est substruendum. Cui bono itaque *μάθησις*, a perito quoque, tantopere urgeretur, si *Φύσις* ad *ἔξω* sufficeret? Inuit CRATEM, Thebanum Philosophum, Atheniensis perstringentem, audire: *Quorsum uitis, Cives, qui omne studium in pecuniis collocatis; liberorum uestrorum curam nullam suscipitis?* Eadem mens quoque fuit TVLLIO: *Nullum profecto, inquit, minus melius esse offerre minus Reip. poteris, quam si doceas et erudias inuentum.* Neque ex hoc inuictio ueritatis praesidio spectra Pythagorica, uel aliorum inania nos deturbant phantasmata. Manium namque, ex uno in alterum diuersorium, peregrinatio, utpote infinitis difficultatibus et inconuenientibus obnoxia, nondum est admissa. Et hinc eadem, qua admittitur facilitate, etiam depellitur. Denique quod diuini Codicis uenerandam auctoritatem attinet: non abnuimus, eundem erronea quorundam recitare deliria, quod uero suum his adiciat calculum, nunquam largimur. Quamobrem, ex acriter haecenus disputatis, indubitato inferitur, *μάθησις* atque *ἀσκησις*, non uero *Φύσις* diuinos procreare Poetas.

Nihilofecius tamen, si dicendum, quod res est, inter dissentientes, quas hucusque examinauimus, opiniones, uix tantam licet deprehendere hostilitatem, quin, aeque adhibito moderamine, quam amicissime conspirent. Philosophorum princeps, ad solidam roboratamque eruditionem, quam *ἔξω* uocat, *Φύσις*, *μάθησις* atque *ἀσκησις* iunctim exigat. Ita quidem, ut natura basin substruat, disciplina huic superadificet, usus deum totam absoluat structuram. Exquisite haec, solidae eruditionis, principia, tam arcto inter se connexa sunt uinculo, ita, ut quod SALLVSTIUS de animi et corporis uiribus statuit: *uerumque per se*, inquit, *indigens, alterum alterius auxilio ueget*: huc iure optimo trahi possit. Nam nec natura absque disciplina, nec haec, usu semoto, ad solidam sufficit eruditionem, triplicatus hic funiculus indistractus sit, necesse est. Et quamuis natura ualidior arte esse uideatur, cum, uel surca expulsa, usque recurrat; tantam nihilominus uim esse disciplinae, ut naturam, interdum in diuersum tendentem, retrahat et in ordinem redigat. Fidem dictis SOCRATES suo facit exemplo, qui cum, ex uultu corporisque lineamentis, summae improbitatis argueretur: *ταλέμ*, inquit, *me natura formauit; et emendauit correxitque disciplina.* Sit felicissimum ingenium, cultura neglecta sterile fecit, sibi que relictum, noxias monstrorum opinio-

nup

num profert herbas. Non proinde ingenium et eruditio ita connectuntur, ut praesente uno, alterum quoque statim ponatur. ENNIVM quidem tritus uersus ab ingenio laudat, eruditionem tamen ei dubiam facit: ENNIVS *ingenio maximus, arte rudis*. Nec rarum est, summa ingenia uariis casibus, potissimum onerosa egestate, adeo mergi, ut existiosum naufragium experiantur. Id quod acuto Emblemate ALCIATVS adumbrauit, cum inscriptione:

Dextra tenet lapidem, manus altera sustinet alas:

Vt me pluma leuat, sic graue mergit onus.

Ingenio superas poteram uolitare per auras,

Me nisi paupertas inuida deprimeret.

Laudatum Emblemata, in aditu Lycei KAESSMARCENSIS, ad montes Carpaticos, superioris HUNGARIAE, supra ianuam pictum, sed leuiter immutatum, conspicitur. Quodsi sublimia, quae paupertate premuntur, liberaliter promouerentur ingenia, copiosam eruditorum messem qualibet terra prodaceret, sequente Disticho spem faciente:

Sint Maecenates, non deerunt crede Marones:

Et tibi Virgilius uel tua rura dabunt.

Quapropter, cum nec natura sola peritos procreet Poetas: nec disciplina atque usus, illa remota, id praestare ualeant, inuitabili quadam necessitate concluditur: *nec nasci, nec ferri; sed nasci simul et ferri diuinos Poetas*. Id quod erat demonstrandum.

Non tamen soli hoc gaudent priuilegio Poetae, sed de aliis quoque, artificibus praestantissimis et Philosophis subtilissimis, non minori iure erit pronuntiandum: *Quis, uadituro atque aequo, ad eorundem formationem, mutua opera, pariter concurrisset*. Et sic priuilegium, quod, ratione peculiaris originis, sibi arrogabant Poetae, penitus euanuit.

Cui bono uero haec tam prolixè disputantur? Scilicet, nondum, ut perisique uideatur, natura consenuit, nec uires rerum elanguere. Adhuc dum natura, mater benigna, in omni cruditionis genere praeclara profert ingenia, quae facile ueteribus dubiam redderent palmam. Nec hodie ingeniosissimi POETAE, uel Clarissimi exulant PHILOSOPHI. Et licet, iam suo tempore, CICERO querebatur: *Languet, inquit, inuentus, nec perinde, atque debet, in laudis et gloriae cupiditate uersatur*. Pace purpurati patris, contrarium ausim statuere: *Viget florereque inuentus, ac perinde, atque debet, in laudis et gloriae cupiditate uersatur*. Vos proinde strenui Philosophiae ac bonarum Artium cultores, quibus non modo elegantissimum natura contulit ingenium, sed illud quoque, assiduo labore ac industria, egregie excoluistis, optimisque imbuitis literis, uos, inquam, digna encomia: uos debita cruditae uirtutis praemia: uos summi in diuina POESI ac ueneranda PHILOSOPHIA expectant honores ac priuilegia splendidissima. Iam adest, auctoritate publica instructus, et communibus suffragiis huc designatus, BRABEVA, qui insignem uirtutem uestram, meritaque eximia, POETICA ac PHILOSOPHICA LAVREA, in solenni Panegyri, Domino annuente, die XVII. Octobris a.c. ornare, praemiare ac condecorare, est quam paratissimus.

Adeste proinde, VIRI IUVENESQUE Honoratissimi, Athletae exercitatissimi, adeste, inquam, alacres et frequentes. Properate ad corusca brabea POETAE ingeniosissimi: ad summos uolitate honores PHILOSOPHI subtilissimi, uestraque clarissima NOMINA mihi, iusto tempore, indicate, animique desideria, haud grauatim, exponite. Me totum uestro splendori, commodis ac honoribus obstrictissimum, lubens meritoque profiteor.

Tu uero clementissimum Numen, fac supplicibus famulis gratiam, nosque, et, qua patet, orbem Christianum, annonae uberitate benigna, acris desiderata salubritate, paceque exoptatissima gratiose exhalares, ita, ut sub uirente semperque florente SAXONIS RVTA, Academia grata sentiat haledonia, maximaque sumat incrementa.

P. P. ipso anniuersario uisitationis MARIAE sacro, Anno reparatae, per CHRISTVM, salutis MDCCXII.

VITEMBERGAE,

LITERIS CHRISTIANI SCHROEDTERI, Acad. TYP.

8

Q. D. B. V.

PECANVS
PHILOSOPHOR VM,
IN
A VITEMBERGENSI,

ORGIVS

HÆELIS

ASSAI,
EIVSDEM ASSESSOR,
HOC TEMPORE,
RITATE IMPERIALI
LATINVS DESIGNATVS,

STRENVIS
HIAE, AC POETICES
ULTORIBVS

S. P. D.

